

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה גוטמן, שירה, אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחיזו אייזנברג

חייבים אתרוגים לא מורכבים

ר' אלעזר גורליק

רוחות וכו' על ידי העמדת גדר או אילנות מתאימות וכו' ובטח יתעניינו בזה בעוד מועד אלו המתעסקים בהנ"ל."

כעבור כמה שנים, בשנת תשכ"ה (1965), עזב השותף אלבויים את הארץ ונסע לארה"ב. אבא רכש ממנו את חלקו בשותפות, וכך הוא נשאר לבד עם המטע. באותן שנים הייתה נפוצה מחלת צמחים בשם כְּמִשּׁוֹן, הנגרמת על ידי פטרייה שמצויה באוויר, ואז לא היה טיפול יעיל נגדה. מטעים רבים נפגעו והיו חייבים לעקור אותם, פעמים רבות עוד לפני שמלאו להם ארבע שנים, קודם שהספיקו אפילו ליהנות מהפירות הראשונים שאחרי שנות הערלה. דבר כזה היה מכה קשה וכרוך בהפסדים רבים ומשום כך אבא חשש מאד, והתלבט אם כדאי בכלל להמשיך בגידול האתרוגים.

בשנת תש"ל (1969) נסעתי לרבי לחודש החגים, ואבי ביקש ממני לשאול את הרבי בקשר לכך. כשנכנסתי לרבי ליחידות כתבתי על הנושא, והרבי שלל את החשש. "הרי אנשים מגדלים אתרוגים בארץ ישראל, סימן שאפשר לגדל, ובפרט שהאדמה של אביך מתאימה מאד לגידול אתרוגים. אם יש בעיות של מחלות צריך להתגבר עליהם, אבל יהודים חייבים לברך על אתרוגים בלתי מורכבים, כמו שפוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך". הרבי גם אמר שלאחרונה ישנם קשיים להביא אתרוגים מאיטליה, בגלל שגם שם החלה התופעה של הרכבות ושם קשה לפקח על הפרדסים, והוא התבטא אז ש"סוף סוף יצטרכו כולם להגיע לפרדס שלכם".

בקשר למחלות הרבי הציע לפנות למשרד החקלאות ולדרוש שימצאו פתרון, ולהסביר להם שאין ברירה כי יהודים חייבים אתרוגים לא מורכבים. הוא גם הוסיף שאם הדבר יהיה כרוך בהוצאות, שנודיע וישתתפו מטעם המזכירות. הרבי גם הפנה אותנו ליהודי בשם ר' בערל לודמיר בארץ, ואמר שהוא מומחה גדול לגידול אתרוגים. "תגידו לו שאני ביקשתי שיעזור לכם, ומכיוון שהוא קרוב משפחה, הוא בוודאי ימלא את בקשתי".

בהמשך אכן פנינו למדריכים של משרד החקלאות, והם מצאו איזשהו פתרון שאמנם לא מונע לגמרי את המחלה, אבל מצמצם את הסיכון באמצעות כיסויים וריסוסים מיוחדים. כך עברו עוד כמה שנים, אבל בהמשך בכל זאת נהיה קשה לאבא לטפל בפרדס, ועלתה מחשבה שאולי אני אעזוב את עבודת החינוך שבה עסקתי אז, ואתמסר לפרדס. כשהייתי שוב ביחידות בשנת תשל"ז (1976) שאלתי על כך את הרבי, אבל הוא אמר: "לפי הידיעות שמגיעות אלי אתם מצליחים בחינוך, וכיום מצב החינוך בארץ הוא כזה שמי שמצליח בחינוך אסור לו לעזוב. צריך למצוא מישהו שיתמסר

משפחתנו יצאה מרוסיה בשנת תש"ו (1946), בבריחה הגדולה דרך פולין אחרי מלחמת העולם השנייה. נדדנו ברחבי אירופה כשנה וחצי, ועוד כשנה וחצי שהינו בפריז, ובשנת תש"ט (1949) מיד אחרי סיום "מלחמת העצמאות", קבלו הוריי יחד עם עוד כשלושים וארבע משפחות מכתב מהרבי הקודם שבו עודדם לעלות לארץ ישראל ולהקים את כפר חב"ד. הכפר היה בתחילתו יישוב חקלאי לכל דבר, וכמו מרבית התושבים אז, עסק גם אבי בחקלאות. בשנת תשט"ז (1956) עשה אבי שותפות עם סוחר האתרוגים ר' נחמן אלבויים שהביא על פי הוראת הרבי שתילי אתרוגים מקלבריה שבאיטליה. אתרוגים אלו יש להם מסורת שמוחזקים כבלתי מורכבים, כמובא בשו"ת "חת"ם סופר" שעוד מימי בעלי התוספות לקחו משם אתרוגים, וכך ניטע פרדס האתרוגים הראשון בכפר חב"ד.

מתחילתו, גילה הרבי עניין ומעורבות באותו פרדס אתרוגים. באגרת לוועד כפר חב"ד מתחילת שנת תש"כ (1959) כתב הרבי, "קבלתי בשורה משמחת, אשר כבר היו איזה מאות אתרוגים באלו פרי עץ הדר אשר בכפר חב"ד שהובאו מקלבריי" - אף שאז הפירות עדיין היו ערלה, ועדיין אי אפשר היה להשתמש בהם. בהמשך אותו מכתב מנחה הרבי את וועד הכפר בנוגע להיבטים טכניים של שמירה על הפרדס: "העירוני, שחסרה ההגנה על אילנות אלו מפני

«

לפרדס, לשלם לו משכורת ולפקח עליו", וכך באמת עשינו, וב"ה הפרדס המשיך לגדול.

בכלל, לאורך השנים בכל פעם שהייתי מגיע אל הרבי הוא היה מתעניין בפרטי פרטים בקשר לאתרוגים וזכינו לכל מיני הוראות והדרכות בנוגע לפרדס ואפילו בנוגע לשיווק האתרוגים. בשלב מסוים קנינו שטח על מנת להגדיל את הפרדס, אבל נאלצנו לקנות שטח שהיה גדול ממה שרצינו, ולא ניתן היה לקנות רק את חלקו. התלבטנו אז אולי לנטוע רק את חציו באתרוגים, ובחצי השני לגדל גידולים אחרים, מכיוון שנטיעת האתרוגים הייתה כרוכה בהשקעה גדולה. תשובת הרבי הייתה נחרצת: "לפלא הקא סלקא דעתך [שעלה על דעתנו כזו מחשבה] - צריך לנטוע מקסימום!", והוא חזר על מה שאמר בשעתו ביחידות, ש"יבוא יום ויהיו קשיים להביא אתרוגים מאיטליה ואז יצטרכו להגיע לפרדס שלכם".

היו זמנים שהיו קשיים בשיווק והרבי אמר שצריך לפתוח סניפים בארה"ב ולבוא לשם פעם בשנה, "פעם אתה ופעם גיסך" (הרב משה נפרסטק ע"ה, שהיה שותף אתי בעסקי האתרוגים) ולפתוח שם נקודת שיווק כללית. אולם, בפועל זה לא התבצע כי היו לנו מספיק הזמנות ששלחנו ישירות מכאן לפי כתובות. פעם בא אלי הרב אשכנזי ע"ה, רבה של כפר חב"ד, וסיפר שהיה ביחידות אצל הרבי, והרבי אמר לו למסור יישר כוח לאתרוגי כפר חב"ד, ושהוא מקבל דרישות שלום חיוביות מהמסחר של אתרוגי כפר חב"ד.

היה לי ידיד בשם אברהם לודמיר שהיה משווק אתרוגים מארץ ישראל בחו"ל. הוא סיפר לי שכל פעם לפני שהיה חוזר מארה"ב לארץ נהג להיכנס לרבי, ותמיד הרבי היה מתעניין, "איך היה השוק?" והוא היה מספר לרבי, "יותר טוב, פחות טוב". באחת השנים הרבי כתב במכתב למישהו שלמרות שיש אתרוגים מאיטליה בארץ, עדיין יש חשיבות לאיטליה דווקא, וזה התפרסם בעיתונות. באותה שנה כשנכנס לרבי, והרבי כהרגלו התעניין בקשר למסחר האתרוגים, הוא סיפר שהיו קשיים, והרבי אז התבטא, "אני לא מבין למה, הלא ביקשתי במיוחד שיפרסמו את המכתב הזה אחרי יום כיפור כדי שלא לפגוע במסחר".

לקראת חג הסוכות היינו שולחים לרבי אתרוגים מארץ הקודש מהפרדס, ותמיד צירפתי לקופסה פתק ובו רשמתי שהופרשו תרומות ומעשרות. באחת השנים שכחתי להכניס את הפתק לקופסה, ובערב סוכות קיבלתי מברק מהמוזכירות שבו בקשו להודיע האם הופרשו תרומות ומעשרות כדין מהאתרוגים. באחת השנים הכניס את האתרוגים לרבי דודי, הרב נחום טרבניק, שהיה הרב של כפר חב"ד, והיו שם גם אתרוגים אחרים שנשלחו מארץ ישראל. הוא סיפר שהרבי שאל, "האתרוגים של גורליק אני יודע את מקורם, אבל אולי יכולים להסביר לי מה המקור של האתרוגים האחרים שהביאו מארץ ישראל?" המזכיר הרב לייבל גרונר אמר לי שהרבי היה משתמש גם באתרוג מאלה ששלחנו. לא ברור אם היה מברך קודם עליו או על אתרוג אחר מקלבריה, אבל הוא אמר שהרבי היה בא מהבית עם אתרוג מארץ ישראל בכיסו.

כמה וכמה פעמים ביקשנו מהרבי לקבל את האתרוג שלו אחרי

סוכות כדי שנוכל לטעת מהם פרדס ולזכות את אנ"ש לברך על אתרוג שהרבי בירך עליו, בדומה למה שאצל הרבי, החסידים זוכים לברך על האתרוג של הרבי. יש לכך אפילו מעין אסמכתא במשנה (תרומה ט, ד), בדין גידולי תרומה, שאם מישהו עבר וזרע תרומה, אז לגידולים יש גם דין של תרומה, ומותרת לאכילה רק לכוהנים. כך סברנו שאם נגדל פרדס מהאתרוג שהרבי בירך עליו, יהיה לאתרוגים שיצמחו את העניין של אתרוג שהרבי בירך עליו, עם כל המשתמע מכך. בכל אותן פעמים שביקשנו במשך השנים לא קיבלנו מענה, עד שבשנת תשנ"א (1990) - הרבי הקפיד לקרוא לה תנש"א, וכינה אותה שנת "אראנו נפלאות", ראשי תיבות נ"א - מיד אחרי סוכות הרבי אמר לרב גרונר למסור לנו את שני האתרוגים שבירך עליהם.

הרב גרונר שלח את האתרוגים וכתב שהוא מוסר לנו את שני האתרוגים שהרבי בירך עליהם, ולמיטב ידיעתי זו הפעם היחידה שהרבי מסר אתרוגים על מנת לגדל מהם בארץ ישראל. כשקיבלנו אותם, באנו לרב אשכנזי, פתחנו לפניו את האתרוגים, הוצאנו את כל הגרעינים ושתלנו אותם בנוכחותו. מזה צמחו עשרים ושישה שתילים, שמתוכם בחרנו את היפים ביותר ומהם נטענו את כל הפרדס. את המטע הקודם מהשתילים האיטלקים עקרנו, כדי שלא יהיה ערבוב ואנשים ידעו בוודאות שהאתרוג שהם מקבלים הוא צאצא מאתרוג שהרבי בירך עליו - "גידולי תרומה - תרומה!" קראנו למטע הזה "אתרוגי אראנו נפלאות", ואכן אנחנו שומעים על כל מיני סיפורי נפלאות שמסתובבים בקשר לאתרוגים הללו.

ר' אלעזר גורליק רואיין בביתו בכפר חב"ד בחודש אייר תשע"ד.

לזכות הורינו היקרים הרב יעקב ומרת בתיה שיחיו מינסקי הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויובד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשי"ד (1953) — הרבי יזם את "מבצע לולב ואתרוג", וקרא ליהודים לסייע לכל יהודי לקיים את מצוות חג הסוכות המיוחדת הזו. בשנות הלמ"ד הוסיף הרבי והורה כי יש להשתדל באופן מיוחד לזכות יהודים הנמצאים בבתי רפואה, בתי אבות, בסיסי צבא ובתי כלא. ¹ ט"ו בתשרי

< תשכ"ה (1964) — הרבי ניסח מכתב, בו הודה לכל מי שהביעו את נחומיהם וברכו אותו בחמימות, מי באופן אישי ומי בכתב, אחרי פטירת אמו, הרבנית חנה שניאורסון, בו' בתשרי. ² י"ד בתשרי

1 שיחות קודש תשל"ח, חלק א, עמ' 138
2 אגרות קודש, כרך כג, עמ' רעג

ההקדשות שלכם
מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים
ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל
כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

פריקט של

JEWISH EDUCATIONAL MEDIA

sipursheli@jemedi.org | myencounterblog.com | 03-9608018

784 Eastern Parkway | Suite 403 | Brooklyn, NY 11213

© כל הזכויות שמורות 2015